

Premiären i Malmö ställer frågan: Varför dog så många kvinnor på Estonia?

25 september 2024 09:00

På lördag är det exakt 30 år sedan fartyget Estonia förliste. Då är det också världspremiär i Malmö för en pjäs om en överlevare från Estonia och hans kamp mot skuld känslorna. För varför var det egentligen så få kvinnor som överlevde?

[Jonas Gillberg](#)Text

[Öppna bild i helskrmsläge](#) Vanessa Poole som Maggie och Alun Thomas som Daniel i Estonia-dramat "Survivors" som sätts upp på Bastionen på lördag. (Bild: Peter Frennesson)

Billy O'Shea kunde inte släppa tanken den där höstdagen 1994. Den enorma Estonia-katastrofen hade kostat 852 personer livet när fartyget förliste på väg mellan Tallinn och Stockholm. Men det som fastnade i O'Sheas huvud var att det bara fanns 26 kvinnor bland de 137 överlevande. Detta trots att det var ganska jämn könsfördelning på fartyget.

– För mig som är uppvuxen med Titanic-citatet med ”kvinnor och barn först”, så kändes det chockerande att det var så få kvinnor och barn som överlevde. Jag såg framför mig män som knuffade sig fram till livbåtarna, säger Billy O’Shea.

[Öppna bild i helskrämsläge](#) Billy O’Shea är mannen bakom ”Survivors”-manuset. I bakgrunden syns Alun Thomas som spelar huvudrollen Daniel. (Bild: Peter Frennesson)

Redan hösten 1994 flög det in en karaktär i hans huvud. Skotskan Maggie.

– Hon började prata med mig och har varit med mig sedan dess, säger Billy O’Shea.

Den irländske författaren bodde redan då i Köpenhamn och satte igång att skriva på en historia. En historia som sedan inte blivit klar förrän nu nästan trettio år senare.

– När jag insåg att 30-årsdagen började närma sig så kände jag att det var dags att bli klar, säger Billy O’Shea med ett litet leende.

Exakt 30 år efter katastrofen sätts nu ”Survivors” upp på Bastionens scen i Malmö. Det är engelskspråkiga teatersällskapet Playmate Theatre Malmö som sätter upp pjäsen som en ”reading”. Det är alltså inte en klassisk teaterföreställning, utan man gör en dramatiserad manuskriptläsning inför publik en enda kväll.

Där får man följa Daniel som lider av posttraumatiskt stressyndrom efter att ha överlevt Estonia-katastrofen. Nu jobbar han som radartekniker vid Öresund och får plötsligt besök av Maggie. Kvinnan han träffade på Estonia, men som dog i olyckan.

– Det är både en spökhistoria och en kärlekshistoria. Daniel lever med väldiga skuldkänslor för vad som hände den natten. Att han överlevde, men inte hon, säger Vanessa Poole som är en av Playmate Theatre Malmö's grundare.

– Daniel har vuxit upp med att han är en person som gör det rätta i alla lägen. Maggie är motsatsen, någon som bryter mot regler och inte är rädd för att fuska. Men den här natten agerade de tvärtom, säger Billy O'Shea.

[Öppna bild i helskrmsläge](#) | "Survivors" får man se flashbacks till kvällen då Estonia gick under. När karaktärerna Maggie och Daniel träffade varann. (Bild: Peter Frennesson)

Temat för manuset kretsar kring människans förtroende för omvärlden. Vad händer i ett samhälle där bara den starkaste överlever?

Regissör för föreställningen är Henrik Norman som har synts i otaliga tv-serier och filmer genom åren. Men för trettio år sedan jobbade han på Utrikesdepartementet.

– Just då var jag tjänstledig, men jag minns att jag efter några dagar ringde in och erbjöd mig att hjälpa till. De behövde ingen hjälp just då, men jag kommer så väl ihåg känslan av att vilja bidra, säger Henrik Norman.

[Öppna bild i helskrmsläge](#) Henrik Norman är ursprungligen från Lund och har setts i bland annat filmen "Sockerexperimentet". (Bild: Peter Frennesson)

Det finns enormt många teorier kring Estonia-katastrofen. Hur förhåller ni er till det?

– Genom att en karaktär tar upp frågan och en annan avvisar den. Personligen tror jag inte att vi fått veta allt om vad som hände, men jag vill samtidigt inte uppmuntra till konspirationer, säger Billy O'Shea.

De nittio biljetterna till lördagens reading är redan slutsålda, men Playmate Theatre Malmö hyser en förhoppning om att kunna sätta upp "Survivors" som en fullständig scenpjäs i framtiden.

– Det är såklart också en fråga om finansiering, säger Vanessa Poole.

Efter föreställningen på lördag blir det en paneldebatt med hela ensemblen, regissören Henrik Norman samt traumaexperten Marie E Karlsson från Malmö universitet. Diskussionen ska handla om överlevnadsskuld, posttraumatiskt stressyndrom och hur människor hanterar små och stora katastrofer.

[Jonas Gillberg](mailto:jonas.gillberg@sydsvenskan.se) [jonas.gillberg@sydsvenskan.se040-282400](tel:040-282400)

<https://www.sydsvenskan.se/2024-09-25/premiaren-i-malmo-staller-fragan-varfor-dog-sa-manga-kvinnor-pa-estonia/>